

TILSYNSRAPPORT

Forvaltningskompetanse – avgjørelser om særskilt tilrettelegging

Nordland fylkeskommune – Sandnessjøen videregående skole

Innholdsfortegnelse

Sammendrag	3
1. Innledning	4
2. Om tilsynet med Nordland fylkeskommune – Sandnessjøen videregående skole	4
2.1 Fylkesmannen fører tilsyn med offentlige skoler	4
2.2 Tema for tilsynet.....	4
2.3 Om gjennomføringen av tilsynet	5
3. Generelle saksbehandlingsregler for enkeltvedtak	5
3.1 Rettslige krav	5
3.2 Fylkesmannens undersøkelser	6
3.3 Fylkesmannens vurderinger.....	7
3.4 Fylkesmannens konklusjon.....	7
4. Enkeltvedtak om spesialundervisning	7
4.1 Rettslige krav	7
4.2 Fylkesmannens undersøkelser	8
4.3 Fylkesmannens vurderinger.....	9
4.4 Fylkesmannens konklusjon.....	9
5. Enkeltvedtak om punktskriftoptøring.....	9
5.1 Rettslige krav	9
5.2 Fylkesmannens bemerkninger	10
6. Enkeltvedtak om særskilt språkopplæring	10
6.1 Rettslig krav	10
6.2 Fylkesmannens undersøkelser	11
6.3 Fylkesmannens vurderinger.....	11
6.4 Fylkesmannens konklusjon.....	11
7. Enkeltvedtak om tegnspråkopplæring.....	11
7.1 Rettslig krav	11
7.2 Fylkesmannens bemerkninger	12
8. System for å vurdere og følge opp at kravene blir etterlevd	12
8.1 Tilsynet er ikke utvidet til å omfatte skoleeiers system	12
9. Avslutning av tilsyn.....	13
Vedlegg: Dokumentasjonsgrunnlaget	14

Sammendrag

Tema og formål

Fylkesmannen gjennomfører i perioden 2014 – 2017 felles nasjonalt tilsyn med temaet *Skolens arbeid med elevenes utbytte av opplæringen*. Dette tilsynet omhandler forvaltningskompetanse i henhold til avgjørelser om særskilt tilrettelegging av opplæring. Gjenstand for undersøkelse er fylkeskommunens generelle vedtakskompetanse etter forvaltningsloven og den spesielle vedtakskompetansen etter opplæringsloven. Områdene etter opplæringsloven som undersøkes er vedtak om spesialundervisning, særskilt språkopplæring samt vedtak om punktskrift- og tegnspråkopplæring. Det overordnede målet for tilsynet er å bidra til at alle elever i grunnopplæringen får et godt utbytte av opplæringen. I denne delen av tilsynet er det kontrollert om saksbehandlingsreglene for enkeltvedtak blir fulgt. Formålet med tilsynet er å sjekke om skolen følger opplæringsloven med forskrifter, og å bidra til bedre regelforståelse og regeletterlevelse i kommuner og skoler.

Gjennomføring

Det ble gjennomført veiledning for skoleeiere og skoleledere på Ytre-Helgeland desember 2014. Her ble det gitt nærmere informasjon om tema og bakgrunn for tilsynet. I tillegg ble Utdanningsdirektoratets veiledningsmateriell og egenvurderingsskjema presentert. Etter varsel om tilsyn 16.02.17, har Sandnessjøen videregående skole sendt inn egenvurderingsskjema og understøttende dokumentasjon. Dette har blitt gransket av Fylkesmannen som presenterer funn i denne rapporten.

Fylkesmannen har ikke funnet lovbrudd

Det er den enkelte rektor som i hovedsak har myndighet til å fatte de enkeltvedtak som tilsynet omhandler. Det er følgelig rektor som i denne sammenhengen må kontrollere om kravene til saksbehandling er oppfylt. Fylkeskommunen som skoleeier er likevel øverste ansvarlige for at disse lovkravene overholdes. Skoleeier er derfor adressat for eventuelle pålegg om retting i samsvar med opplæringsloven § 13-10 første ledd.

Fylkesmannen i Nordland har ikke avdekket forhold som tilsier at praksis må endres.

Status på rapporten og veien videre

Fylkesmannen har ikke funnet lovbrudd i denne delen av tilsynet. Denne rapporten er derfor endelig, og tilsyn med forvaltningskompetanse ansees som avsluttet.

1. Innledning

Fylkesmannen åpnet 16.02.17 tilsyn med forvaltningskompetanse – avgjørelser om særskilt tilrettelegging i Nordland fylkeskommune. Undersøkelsene har vært på skolenivå ved Sandnessjøen videregående skole og på skoleeiernivå.

Felles nasjonalt tilsyn 2014-17 handler om skolens arbeid med elevenes utbytte av opplæringen og består av tre områder for tilsyn: Skolens arbeid med elevenes utbytte av opplæringen, forvaltningskompetanse (som denne rapporten omhandler) og skolebasert vurdering. Utdanningsdirektoratet har utarbeidet veiledningsmateriell¹ knyttet til tilsynet, og Fylkesmannen har gjennomført informasjons- og veiledningssamlinger.

Det er fylkeskommunen som har det overordnede ansvaret for at kravene i opplæringsloven blir overholdt, jf. opplæringsloven § 13-10 første ledd. Fylkeskommunen er adressat for denne tilsynsrapporten.

Tilsynet har ikke avdekket brudd på regelverket.

2. Om tilsynet med Nordland fylkeskommune – Sandnessjøen videregående skole

2.1 Fylkesmannen fører tilsyn med offentlige skoler

Fylkesmannen fører tilsyn med offentlige skoler jf. opplæringsloven § 14-1 første ledd, jf. kommuneloven kap. 10 A. Fylkesmannens tilsyn på opplæringsområdet er lovligheittilsyn jf. kommuneloven § 60 b. Fylkesmannens tilsyn med offentlige skoler er myndighetsutøvelse og skjer i samsvar med forvaltningsrettens regler for dette.

I de tilfeller Fylkesmannen konkluderer med at et rettslig krav ikke er oppfylt, betegnes dette som brudd på regelverket, uavhengig av om det er opplæringsloven eller forskrifter fastsatt i medhold av denne, som er brutt.

2.2 Tema for tilsynet

Temaet for tilsynet er skolens forvaltningskompetanse i avgjørelser om særskilt tilrettelegging av opplæringen. Det overordnede formålet med det nasjonale tilsynet er å bidra til at elever får et godt utbytte av opplæringen. For å sikre at dette gjelder for alle elever, er elever med behov for særskilt tilrettelegging gitt egne rettigheter i opplæringsloven. Særskilt tilrettelegging for elever innebærer avvik fra ordinært opplæringstilbud og er enkeltvedtak etter loven.

Hovedpunkter i tilsynet vil være:

- Generelle saksbehandlingsregler for enkeltvedtak
- Enkeltvedtak om spesialundervisning
- Enkeltvedtak om punktskriftopplæring
- Enkeltvedtak om særskilt språkopplæring
- Enkeltvedtak om tegnspråkopplæring

Tilsynet skal bidra til at kommunen som skoleeier sørger for at skolen

- ivaretar elevens rettssikkerhet gjennom å involvere elever og foreldre i vurderingene før skolen tar avgjørelser om avvik fra ordinært opplæringstilbud
- følger reglene for innhold i enkeltvedtak

- sørger for å vurdere og kartlegge elevens behov på en faglig forsvarlig måte
- fattet vedtak som gir gode føringer for å tilrettelegge innholdet i opplæringen

I tilsynet vurderer vi om Sandnessjøen videregående skole på denne måten sikrer elevenes rettigheter ved enkeltvedtak.

Manglende forvaltningskompetanse i avgjørelser om særskilt tilrettelegging av opplæringen kan medføre at elevene ikke får ivaretatt sine rettigheter. Det kan også medføre at avgjørelsene ikke gir gode faglige føringer for innholdet i opplæringen. Elevene står da i fare for å få en opplæring som ikke gir et forsvarlig utbytte.

Det er bare utvalgte deler av saksbehandlingsreglene for enkeltvedtak som kontrolleres i tilsynet. Opplæringsloven og forskrift til loven har også krav som gjelder spesialundervisning, punktskriftoplæring og særskilt språkopplæring som ikke er inkludert i dette tilsynet.

2.3 Om gjennomføringen av tilsynet

Tilsyn med Nordland fylkeskommune ble åpnet gjennom brev 16.02.17. Fylkesmannen har krevd at fylkeskommunen legger frem dokumentasjon, jf. kommuneloven § 60 c. Skolens egen vurdering ble oversendt til Fylkesmannen innen fristen.

Fylkesmannens vurderinger og konklusjoner er basert på skriftlig dokumentasjon og opplysninger fra intervju, se vedlegg.

3. Generelle saksbehandlingsregler for enkeltvedtak

3.1 Rettslige krav

Nedenfor har vi oppgitt de rettslige kravene som gjelder generelt for saksbehandling av enkeltvedtak. Vi viser også til hvilke bestemmelser i opplæringsloven og/eller forvaltningsloven kravene er knyttet til.

Elever og foreldre skal varsles før det fattes enkeltvedtak om avvik fra ordinært opplæringstilbud.

Dersom foreldre eller elever ikke allerede har uttalt seg i saken, skal de varsles før skolen gjør et vedtak. De skal ha anledning til å uttale seg innen en nærmere angitt frist, jf. forvaltningsloven § 16. Skolen skal gi forhåndsvarslet skriftlig.

Varslet til foreldre gjelder for elever under 18 år. Når eleven er over 15 år, skal skolen varsle eleven selv om eleven er representert av foreldre. Skolen kan la være å varsle dersom eleven eller foreldre har

- søkt eller bedt om vedtaket
- hatt anledning til å gi sine synspunkter i saken
- fått kjennskap på annen måte til at skolen skal gjøre et vedtak og har hatt rimelig tid til å uttale seg

Forhåndsvarslet skal gjøre rede for hva saken gjelder, og gi opplysninger om hvilke bestemmelser vedtaket bygger på, og hvilke forhold rundt elevens skolesituasjon som er grunnlaget for vedtaket.

Forhåndsvarslet skal inneholde det som er nødvendig for at elever og foreldre kan ivareta sine interesser på en forsvarlig måte, jf. forvaltningsloven § 16. Varslet må derfor inneholde de faktiske forholdene: Hva det varslende vedtaket vil innebære for eleven, hvilke type avvik fra ordinær opplæring det dreier seg om og hvilke forhold som er grunnlaget for vedtaket.

Enkeltvedtaket skal inneholde begrunnelse for vedtaket med henvisning til hjemmelen, faktiske forhold som er lagt til grunn, og hvilke hensyn som er vektlagt.

Eleven eller foreldrene har rett til å klage på enkeltvedtaket. For å gi eleven eller foreldrene en reell mulighet til å argumentere for sitt syn, må vedtaket være skriftlig og begrunnet, jf. forvaltningsloven §§ 24 og 27. Begrunnelsen skal vise til de regler og faktiske forhold vedtaket bygger på, og hvilke hensyn skolen har lagt mest vekt på, jf. forvaltningsloven § 25. Skolen trenger ikke å begrunne vedtaket dersom vedtaket innvilger en søknad, og skolen ikke har grunn til å tro at elevene og foreldrene vil være misfornøyd med vedtaket.

Enkeltvedtaket skal inneholde informasjon om klageadgang, klagefrist, klageinstans og fremgangsmåte ved klage.

Det er et krav at brevet med enkeltvedtaket skal opplyse om de formelle forhold som gjelder dersom eleven eller foreldrene vil klage, jf. forvaltningsloven § 27. Nærmere regler for saksbehandling ved klage går frem av forvaltningsloven § 27-32. Skolen må opplyse om at klagefristen er tre uker fra eleven eller foreldrene fikk vedtaket, at klagen skal sendes til skolen, og hvem som er klageinstans. Klageinstans ved de ulike aktuelle typer enkeltvedtak går frem av opplæringsloven § 15-2.

Enkeltvedtaket skal inneholde informasjon om retten til å se sakens dokumenter.

Foreldrene og elevene har rett til å gjøre seg kjent med dokumentene som inngår i saken, jf. forvaltningsloven § 27. Brevet om enkeltvedtaket skal informere om denne retten. I noen tilfeller har skolen grunn til å gjøre unntak fra innsynsretten. Nærmere om innsynsretten og unntak fra innsyn går frem av forvaltningsloven §§ 18 og 19.

3.2 Fylkesmannens undersøkelser

I sin egen vurdering redegjør rektor for at skolen varsler elever og foreldre før det fattes enkeltvedtak om avvik fra det ordinære opplæringstilbudet. Dette skjer i overgangsmøter før skolestart/møter ved skolestart og innkalling til møter dersom enkeltvedtak fattes i løpet av skoleåret. Skolen viser til at forhåndsvarsel gis muntlig i møte med elev og foresatte. Skolen har også sendt ut henvisningsskjema hvor foreldre skriver under på behov for spesialundervisning. Skolen har sendt ut sakkyndig vurdering med henvisning til rettslig grunnlag (lovhjemmel). For tilsynet er det lagt frem ett underskrevet samtykkeskjema for henvisning til PPT. I dette skjemaet er det redegjort for hva saken gjelder og de faktiske forholdene.

For tilsynet er det lagt frem eksempler på vedtak om spesialundervisning og særskilt språkopplæring. Skolen har verken truffet vedtak om punktskrift- eller tegnspråkopplæring. Samtlige vedtak viser til hjemmelsgrunnlag.

Samtlige av de innsendte vedtakene inneholder informasjon om klageadgang, klagefrist, klageinstans og fremgangsmåten ved klage. Retten til å se sakens dokumenter er også omtalt.

3.3 Fylkesmannens vurderinger

Samtykkeskjemaet er i utgangspunktet tilstrekkelig for å varsle elever og foreldre om enkeltvedtak skolen fatter. Det som også blir avgjørende for vår konklusjon er at det er synliggjort hvordan foresatte blir varslet om et eventuelt vedtak om særskilt språkopplæring. På bakgrunn av sakens dokumentasjon synes forhåndsvarsling sannsynliggjort. Denne delen av tilsynet undersøker alle vedtakstypene opp mot de generelle kravene i forvaltningsloven. Vi kan derfor konkludere med at kravene til å forhåndsvarsle er oppfylt.

Om kravene til forhåndsvarselets innhold er oppfylt, blir vår vurdering den samme fordi dette også gjelder de generelle kravene i forvaltningsloven. Vår vurdering er at samtykkeskjemaet oppfyller kravene til å redegjøre for hva saken gjelder og de faktiske forholdene. Det er også redegjort for det rettslige grunnlaget i samtykkeerklæringen. At det er synliggjort hvordan foresatte blir varslet om et vedtak om særskilt språkopplæring, får også her avgjørende betydning for konklusjonen.

De forelagte enkeltvedtakene oppfyller kravet til lovhenvising. En henvisning i vedtaket til sakkyndig vurdering, vurderer vi som tilstrekkelig som redegjørelse for avgjørelsens faktiske grunnlag. Når det kommer til hvilke hensyn som er vektlagt, er en slik henvisning noe tynn. Det får avgjørende vekt at det blir vist til henholdsvis PPTs konklusjon og anbefalingen i kartleggingen, at elevens vansker ikke kan avhjelpes innenfor det ordinære opplæringstilbudet. Dette oppfyller etter vårt syn *minimumskravet* til begrunnelse.

Det er utvilsomt at enkeltvedtakene oppfyller kravene til å opplyse om klageadgang, klagefrist, klageinstans, fremgangsmåte ved klage og retten til å se sakens dokumenter.

3.4 Fylkesmannens konklusjon

Nordland fylkeskommune, Sandnessjøen videregående skole, varsler elever og foresatte før det blir truffet enkeltvedtak om avvik fra det ordinære opplæringstilbudet. Det blir redegjort for hva saken gjelder, samt sakens faktiske og rettslige grunnlag.

Nordland fylkeskommune, Sandnessjøen videregående skole, treffer enkeltvedtak med begrunnelse som inneholder lovhjemmel og opplysninger om sakens faktiske forhold. Nordland fylkeskommune, Sandnessjøen videregående skole, sine enkeltvedtak oppfyller lovens krav til å gi informasjon om klageadgang, klagefrist, klageinstans, fremgangsmåten ved klage og retten til å se sakens dokumenter.

4. Enkeltvedtak om spesialundervisning

4.1 Rettslige krav

Nedenfor har vi oppgitt de rettslige kravene i tilsynet som gjelder for enkeltvedtak om spesialundervisning. Vi viser også til hvilke bestemmelser i opplæringsloven og/eller forvaltningsloven kravene er knyttet til. Kravene kommer i tillegg til de generelle saksbehandlingsreglene som er omtalt over i kapittel 3.

Foreldre / elever over 15 år skal gi samtykke før det settes i gang utredning av behovet for spesialundervisning.

Skolen må hente inn samtykke fra foreldrene til elever under 15 år, før PPT foretar sakkyndig vurdering av behovet for spesialundervisning, jf. opplæringsloven § 5-4. Elever som har fylt 15 år, skal selv gi samtykke i saker om spesialundervisning og om at

foreldre skal orienteres (forutsatt at de er samtykkekompetente). Dersom foreldrene/eleven selv har bedt om spesialundervisning, ligger samtykket implisitt i søknaden.

Foreldrene/eleven skal ha mulighet til å uttale seg om innholdet i en sakkyndig vurdering før enkeltvedtaket fattes.

Foreldrene har rett til å gjøre seg kjent med innholdet i den sakkyndige vurderingen og til å uttale seg før skolen fattet et enkeltvedtak, jf. opplæringsloven § 5-4. Skolen kan gi begrensinger i denne retten, jf. forvaltningsloven § 19 og reglene om taushetsplikt. Skolen og PPT har ansvar for at samarbeidet med eleven og foreldrene blir ivaretatt på en god måte på de ulike trinnene i prosessen. Foreldrene må få se den sakkyndige vurderingen og få rimelig tid til å uttale seg om innholdet.

Elever som etter sakkyndig vurdering har behov for spesialundervisning, skal ha et enkeltvedtak.

Etter den sakkyndige vurderingen må skolen fatte et vedtak. Dette gjelder både dersom skolen innvilger spesialundervisning og dersom skolen ikke innvilger dette. Kravet om enkeltvedtak gjelder både når PPT anbefalte spesialundervisning og når de ikke anbefalte dette. En avgjørelse om spesialundervisning gjelder rettigheter for en bestemt person og er derfor et enkeltvedtak, jf. forvaltningsloven § 2 og kapittel IV og V.

Avvik fra en sakkyndig vurdering skal begrunnes i enkeltvedtaket.

Dersom skolens vedtak avviker fra den sakkyndige vurderingen, må skolen begrunne dette. Begrunnelsen skal vise hvorfor eleven likevel får et opplæringstilbud som oppfyller elevens rett til spesialundervisning, jf. opplæringsloven § 5-3. Skolen må få klart frem hva avviket består i, og hva opplæringstilbudet innebærer for eleven. Begrunnelsen må være slik at foreldrene forstår hvilke vurderinger som ligger til grunn for at skolen ikke følger tilrådingen i den sakkyndige vurderingen.

Enkeltvedtaket skal inneholde opplysninger om hvilke omfang, innhold og organisering spesialundervisningen skal ha, og kompetansekrav for de som skal gjennomføre opplæringen.

Den sakkyndige vurderingen skal ta stilling til hva som gir et forsvarlig opplæringstilbud, ta stilling til innholdet i opplæringen og gjøre rede for andre særlige forhold som er viktig for opplæringen, jf. opplæringsloven § 5-3. Skolens vedtak om spesialundervisning skal bygge på den sakkyndige vurderingen. Enkeltvedtaket må vise antall timer med spesialundervisning, hvilke fag og områder spesialundervisningen skal dekke, om det skal være avvik fra LK06, hvordan undervisningen skal organiseres, og hvilken kompetanse personalet skal ha.

4.2 Fylkesmannens undersøkelser

Sandnessjøen videregående skole, har hatt elever som har fått sakkyndig vurdering av behov for spesialundervisning. Skolen har lagt frem eksempler på underskrevet samtykkeskjema.

Skolen har lagt frem fem eksempler på enkeltvedtak. Samtlige av disse viser til foretatt sakkyndig vurdering. Rektor redegjør for at den sakkyndige vurderingen blir sendt til skoleeier som treffer enkeltvedtak på bakgrunn av denne. Vi har fått eksempler på

enkeltvedtak som avviker fra den sakkyndige vurdering. Skolen viser at de har begrunnet avviket.

Enkeltvedtakene som er fremlagt i forbindelse med tilsynet, viser at spesialundervisningens omfang blir oppgitt i årstimer. Videre blir det redegjort for denne undervisningens organisering og hvilken kompetanse undervisningen krever. De innsendte vedtakene viser at både enetimer, alternativ opplæringsarena, liten gruppe og i klassesituasjon er organiseringer som blir benyttet. Vedtakene viser også hvilke fag eleven har spesialundervisning i. Begrunnelsen for vedtaket fremgår av den sakkyndige vurderingen.

4.3 Fylkesmannens vurderinger

Med utgangspunkt i samtykkeskjemaet, finner vi det sannsynliggjort at skolen oppfyller lovens krav til samtykke før det blir iverksatt utredning av behov for spesialundervisning.

Når sakkyndig vurdering foreligger, finner vi det sannsynliggjort at de foresatte mottar kopi av denne. Det blir opplyst i den sakkyndige vurderingen. Ved å sende kopi av den sakkyndige vurderingen, vurderer vi at skolen oppfyller minimumskravet til å gi foresatte rett til å gi foresatte uttalelsesrett. Vår vurdering er at enkeltvedtakene er tydelige på omfang, organisering og kompetanse.

4.4 Fylkesmannens konklusjon

Skolen har gitt mulighet til de foresatte om å uttale seg om innholdet i sakkyndig vurdering før det blir truffet vedtak.

Sandnessjøen videregående skole, treffer enkeltvedtak etter at sakkyndig vurdering foreligger. Enkeltvedtaket inneholder opplysninger om antall timer spesialundervisning og hvordan den organiseres. I tillegg inneholder enkeltvedtaket kompetansekrav for de som gjennomfører spesialundervisningen. Sandnessjøen videregående skole treffer enkeltvedtak om spesialundervisning som inneholder opplysninger om spesialundervisningens innhold.

5. Enkeltvedtak om punktskriftoplæring

5.1 Rettslige krav

Nedenfor har vi oppgitt de rettslige kravene i tilsynet som gjelder for enkeltvedtak om punktskriftoplæring. Vi viser også til hvilke bestemmelser i opplæringsloven og/eller forvaltningsloven kravene er knyttet til. Kravene kommer i tillegg til de generelle saksbehandlingsreglene som er omtalt over i kapittel 3.

Elever som etter sakkyndig vurdering har behov for punktskriftoplæring, skal ha et enkeltvedtak som er basert på en sakkyndig vurdering, og som gir oversikt over hva som er nødvendig opplæring for eleven.

Sterkt svaksynte og blinde elever har rett til nødvendig opplæring i punktskrift, jf. opplæringsloven § 3-10. Skolen må fatte et enkeltvedtak om punktskriftoplæring etter at PPT har foretatt en sakkyndig vurdering av hva slags opplæring eleven har behov for.

Regelverket angir en maksimalramme for hvor mange timer elevene samlet kan få opplæring i punktskrift i tillegg til ordinær opplæring. Skolen må innenfor denne rammen vedta hvor mange timer den enkelte elev skal få, og hvor i løpet disse timene skal

avholdes. En avgjørelse om punktskriftopplæring gjelder rettigheter for en bestemt person og er derfor et enkeltvedtak, jf. forvaltningsloven § 2 og kapittel IV og V.

Enkeltvedtaket skal ta stilling til opplæring i nødvendige tekniske hjelpemidler.

Sterkt svaksynte og blinde elever har, i tillegg til rett til punktskriftopplæring, også rett til opplæring i å bruke nødvendige tekniske hjelpemiddel og i mobilitet, jf. opplæringsloven § 3-10. Skolen må vedta hvilken opplæring eleven skal ha i tekniske hjelpemidler og/eller mobilitet etter at PPT har foretatt en sakkyndig vurdering av behovet. Det er naturlig å samordne ulike vedtak for den svaksynte/blinde eleven. Skolen må da få klart frem om eleven bare skal ha opplæring i punktskrift, bare i tekniske hjelpemidler og/eller bare i mobilitet.

5.2 Fylkesmannens bemerkninger

På tilsynstidspunktet redegjør rektor ved Sandnessjøen videregående skole for at de ikke har hatt elever med behov for punktskriftopplæring det nåværende eller i de to siste skoleårene. Følgelig er det pr. dags dato ikke truffet enkeltvedtak som kan forevises tilsynet. Med bakgrunn i dette har vi ikke gjort undersøkelser.

Vi vil imidlertid understreke viktigheten av at skoleeier er kjent med innholdet i opplæringsloven § 3-10, slik at skolen kan håndtere fremtidige elever med behov for punktskriftopplæring på en hensiktsmessig måte. Vi vil også minne om at dersom elever med behov for punktskriftopplæring også har behov for spesialundervisning, må det fattes enkeltvedtak både etter opplæringsloven § 3-10 og etter reglene i opplæringsloven kapittel 5.

6. Enkeltvedtak om særskilt språkopplæring

6.1 Rettslig krav

Nedenfor har vi oppgitt de rettslige kravene i tilsynet som gjelder for enkeltvedtak om særskilt språkopplæring. Vi viser også til hvilke bestemmelser i opplæringsloven og/eller forvaltningsloven disse kravene er knyttet til. Kravene kommer i tillegg til de generelle saksbehandlingsreglene som er omtalt over i kapittel 3.

Elever som har rett til særskilt språkopplæring, skal ha et enkeltvedtak.

Elever med annet morsmål enn norsk og samisk har rett til særskilt norskopplæring til de har tilstrekkelige ferdigheter i norsk til å følge ordinær opplæring i skolen, jf. opplæringsloven § 3-12. Om nødvendig har elevene også rett til morsmålsopplæring, tospråklig fagopplæring eller begge deler. Skolen må sørge for å kartlegge norskferdigheter før skolen vedtar særskilt språkopplæring. En avgjørelse om særskilt språkopplæring gjelder rettigheter for en bestemt person og er derfor et enkeltvedtak, jf. forvaltningsloven § 2 og kapittel IV og V.

Enkeltvedtaket skal inneholde opplysninger om omfanget av opplæringen, hvilke læreplaner eleven skal følge og organiseringen av opplæringen.

Eleven skal kartlegges før vedtak om særskilt språkopplæring, jf. opplæringsloven § 3-12. Kartleggingen vil danne grunnlag for å vurdere behovet for språkopplæring og for å kunne ta stilling til omfanget (antall timer og varighet), for kobling mot ordinær opplæring og eventuelt behovet for tospråklig opplæring i fag eller morsmålsopplæring.

Skoleeier må også ta stilling til hvilken læreplan eleven skal benytte: læreplan i grunnleggende norsk for språklige minoriteter, midlertidig læreplan i norsk for elever i videregående opplæring med kort botid i Norge eller ordinær læreplan i norsk. Skolen skal bruke en egen læreplan for morsmålsopplæring for elever som får slik opplæring.

Organiseringen må gå klart frem av vedtaket. Kommunen kan organisere tilbudet om særskilt språkopplæring i egne grupper for nyankomne elever i inntil to år, jf. opplæringsloven § 3-12. Vedtak kan bare gjøres for ett år om gangen. Det er en forutsetning at skolen vurderer at egne grupper er det beste for eleven. Denne vurderingen må komme frem av vedtaket. I vedtaket kan skolen også gjøre avvik fra læreplanverket.

Det skal fattes enkeltvedtak om opphør av særskilt språkopplæring når eleven overføres til den ordinære opplæringen.

Skolen må kartlegge elever som får særskilt språkopplæring, underveis i opplæringen, jf. opplæringsloven § 3-12. Dette for å vurdere om elevene har tilstrekkelige ferdigheter i norsk til å følge ordinær opplæring på skolen. Før skolen overfører eleven til å følge ordinær opplæring, må skolen fatte et enkeltvedtak om opphør av særskilt språkopplæring. Dette gjelder rettigheter for en bestemt person og er derfor et enkeltvedtak, jf. forvaltningsloven § 2 og kapittel IV og V.

6.2 Fylkesmannens undersøkelser

Sandnessjøen videregående skole, har i løpet av de to siste skoleårene hatt elever som etter kartlegging har vist behov for særskilt språkopplæring. Skolen har forelagt tilsynet ett eksempel på enkeltvedtak som dokumenterer dette. Rektor redegjør for at skolen fatter enkeltvedtak for elever som skal ha rett til særskilt språkopplæring. Enkeltvedtaket som er lagt frem for tilsynet, viser omfanget av opplæringen oppgitt i årstimer og timer pr. uke. I tillegg omtaler vedtaket hvordan opplæringen skal organiseres, og er tydelig på hvilken læreplan eleven skal følge.

I sin redegjørelse viser rektor til at det foreligger vedtak om opphør av særskilt språkopplæring. Et slikt vedtak har blitt fremskaffet for tilsynet.

6.3 Fylkesmannens vurderinger

Tilsynet har ikke fått et representativt utvalg enkeltvedtak, men vi legger til grunn at det enkeltvedtaket vi har sett følger malen. Vår vurdering er at det blir truffet enkeltvedtak der særskilt språkopplæring blir innvilget og der det blir bestemt at det skal opphøre.

6.4 Fylkesmannens konklusjon

Sandennessjøen videregående skole, treffer enkeltvedtak for elever som har rett til særskilt språkopplæring. Enkeltvedtakene inneholder opplysninger om omfanget av særskilt språkopplæring, hvilken læreplan eleven skal følge og hvordan opplæringen skal organiseres. Skolen treffer vedtak om avslutning av særskilt språkopplæring.

7. Enkeltvedtak om tegnspråkopplæring

7.1 Rettslig krav

Nedenfor har vi oppgitt de rettslige kravene i tilsynet som gjelder for enkeltvedtak om tegnspråkopplæring. Vi viser også til hvilke bestemmelser i opplæringsloven og/eller

forvaltningsloven disse kravene er knyttet til. Kravene kommer i tillegg til de generelle saksbehandlingsreglene som er omtalt over i kapittel 3.

Elever som har behov for tegnspråkopplæring, skal ha et enkeltvedtak basert på en sakkyndig vurdering.

Elever som har tegnspråk som førstespråk, eller som etter sakkyndig vurdering har behov for slik opplæring, har rett til opplæring i og på tegnspråk, jf. opplæringsloven § 3-9.

Før skolen fatter vedtak om tegnspråkopplæring, skal PPT ha laget en sakkyndig vurdering, jf. opplæringsloven § 3-9. Den sakkyndige vurderingen skal ta stilling til hva slags behov eleven har for slik opplæring. En avgjørelse om tegnspråkopplæring gjelder rettigheter for en bestemt person og er derfor et enkeltvedtak, jf. forvaltningsloven § 2 og kapittel IV og V.

Enkeltvedtaket skal inneholde opplysninger om organiseringen av opplæringen og kompetansekrav for de som skal gjennomføre opplæringen.

Elever i videregående skole har rett til å velge om de vil ha opplæringen i et tegnspråklig miljø eller bruke tolk i ordinær videregående opplæring, jf. opplæringsloven § 3-9. I enkeltvedtaket må skolen fastsette hvordan opplæringen skal organiseres for eleven.

Elevens rettigheter, sakkyndig vurdering og kommunens organisering av slik opplæring er grunnlaget for vedtaket. Skolen må innenfor denne rammen fastsette krav til undervisningspersonalets kompetanse.

7.2 Fylkesmannens bemerkninger

På tilsynstidspunktet redegjør rektor ved Sandnessjøen videregående skole for at de ikke har hatt elever med behov for tegnspråkopplæring. Følgelig er det pr. dags dato ikke truffet enkeltvedtak som kan forevises tilsynet. Med bakgrunn i dette har vi ikke gjort undersøkelser.

Vi vil imidlertid understreke viktigheten av at skoleeier er kjent med innholdet i opplæringsloven § 3-9, slik at skolen kan håndtere fremtidige elever med behov for tegnspråkopplæring på en hensiktsmessig måte, inklusive vurdere hvilke læreplaner eleven eventuelt skal følge. Vi vil også minne om at dersom elever med behov for tegnspråkopplæring *også* har behov for spesialundervisning, må det fattes enkeltvedtak *både* etter opplæringsloven § 3-9 og etter reglene i opplæringsloven kapittel 5.

8. System for å vurdere og følge opp at kravene blir etterlevd

8.1 Tilsynet er ikke utvidet til å omfatte skoleeiers system

Vi har vurdert å utvide tilsynet til å omfatte om skoleeier har et forsvarlig system for å vurdere og følge opp om kravene i regelverket er oppfylt, jf. opplæringsloven § 13-10 andre ledd. Dette gikk frem av vårt varselbrev. Til å vurdere dette har vi lagt til grunn skoleeiers og skolens egenvurdering, intervju på skolen og dokumenter og funn i tilsynet. Samlet sett vurderer vi at informasjon fra disse kildene ikke tilsier en utvidelse av tilsynet til å omfatte om skoleeier har et forsvarlig system innenfor det temaet tilsynet omfatter.

Vi understreker at denne informasjonen ikke er et godt nok grunnlag til å vurdere om skoleeiers system oppfyller alle kravene i regelverket. Vi kan derfor på et senere tidspunkt gjennomføre tilsyn med om skoleeier har et forsvarlig system innenfor temaet i dette tilsynet eller på andre områder. Dette kan bli aktuelt dersom vi får nye opplysninger fra andre kilder eller gjennom andre tilsyn.

9. Avslutning av tilsyn

Fylkesmannen har ikke funnet brudd på gjeldende regelverk. Delen av tilsynet som handler om forvaltningskompetanse ansees derfor for avsluttet.

Vi understreker at våre konklusjoner bygger på det konkrete kildematerialet og bare tar utgangspunkt i status på tilsynstidspunktet.

Kommunen har rett til innsyn i sakens dokumenter, jf. forvaltningsloven § 18.

Jens Toppen Dahl

Rådgiver, Fylkesmannen i Nordland

Vedlegg: Dokumentasjonsgrunnlaget

Følgende dokumenter inngår i dokumentasjonsgrunnlaget for tilsynet:

- Skoleeiers egenvurdering – skoleeiers forsvarlige system
- Skoleleders egenvurdering – skoleeiers forsvarlige system
- Skoleleders egenvurdering – forvaltningskompetanse
- Sakkyndig vurdering, elev 1
- Enkeltvedtak om spesialundervisning, elev 1
- Sakkyndig vurdering, elev 2
- Enkeltvedtak om spesialundervisning, elev 2
- Sakkyndig vurdering, elev 3
- Enkeltvedtak om spesialundervisning, elev 3
- Sakkyndig vurdering, elev 4
- Enkeltvedtak om spesialundervisning, elev 4
- Sakkyndig vurdering, elev 5
- Enkeltvedtak, elev 5
- Enkeltvedtak om særskilt språkopplæring – elev NN
- Sakkyndig vurdering om særskilt språkopplæring – elev NN

Det ble gjennomført stedlig tilsyn 28.04.2017.

Det ble avholdt intervjuer med:

- Skoleledelsen – rektor, assisterende rektor og avdelingsleder
- 4 lærere
- 6 elever